

บริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ณ ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย
ตำบลสระเกษียม อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม

The Context of Cultural Tourism at the Cultural Center of Tai Song Dam
in Don Sai Village, Muang District, Nakhon Pathom Province

นิลุบล คงเปรม¹ วุฒิกัทร โพลั้งละ² เจนจิรา ทองราชภู²
ปวีณา คงปั้น² และพรพิกุล พจนโพธา²

¹อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย สาขาการการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

²นักศึกษานิพนธ์สาขากการการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาบริบทพื้นที่ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย ตำบลสระเกษียม อำเภอมือง จังหวัดนครปฐมโดยมีกลุ่มประชากร 4 กลุ่ม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวชาวไทย การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์ จำนวน 30 คน โดยประกอบไปด้วย 4 กลุ่ม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวชาวไทย การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลวิจัยพบว่า ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย ตำบลสระเกษียม อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม มีความน่าสนใจในวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมไทยทรงดำที่มีการสืบทอดเชื้อสายกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานจนถึงปัจจุบัน และมีทรัพยากรท้องถิ่น ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเป็นทรัพยากรในพื้นที่ที่คืออัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เด่นชัด โดยเฉพาะการรำไทยทรงดำและการทอผ้าแบบดั้งเดิม

คำสำคัญ: ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Abstract

The objective of this research is to study the context of The Cultural Center of Tai Song Dam in Don Sai Village, Muang District, Nakhon Pathom Province. The samples were 30 stakeholders including government sectors, private sectors, local people and Thai tourists. The data was collected by using in-depth interview and observation. Then, the data was analyzed by content analysis. The result showed that The Cultural Center of Tai Song Dam in Don Sai Village, Mueang District, Nakhon Pathom is interested in the culture of the community. Which is tai song dam culture. Having descended together for a long period of time through the generations to the present, and there are local resources that facilitate cultural tourism activities which are developed and organized events held within the Centre's own space activities within the program will bring the culture of tai song dam activity for tourists and it can generate income for people in the area, for example, the dance of tai song dam and the weaving in traditional of tai song dam people.

Keywords: the cultural center of Tai Song Dam, Don Sai village, cultural tourism, tourism

1. บทนำ

การท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดของโลกในปัจจุบันที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในทุกภูมิภาคของโลก อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ด้านการบริการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ (ฐิติวัฒน์ นวลทอง , 2550) เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมหลักที่นำรายได้สู่ประเทศก่อให้เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้ให้กับประชากรในประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องไปยังธุรกิจอื่น ๆ มากมาย เช่น ธุรกิจที่พัก สปา โรงพยาบาล ร้านอาหารและธุรกิจสายบิน ซึ่งทำให้ธุรกิจเหล่านี้มีการขยายเติบโตตามไปด้วย นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังเป็นเครื่องมือในการพัฒนาส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่ง สุวิทย์ ธีรศาศวัต (2538) ได้กล่าวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวไว้ว่า “การเดินทางท่องเที่ยวเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่งที่รัฐพึงสนับสนุน” อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มีขีดจำกัดในเรื่องการผลิต (Limitless Industry) เพราะไม่ต้องพึ่งสภาพภูมิอากาศเหมือนภาคการเกษตร ผลผลิตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เสนอขายให้แก่นักท่องเที่ยว คือ ความสวยงามของธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว ชายทะเล ภูเขา สภาพอากาศและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เช่น พระบรมมหาราชวัง วัดโบราณสถาน โบราณวัตถุ อาคารบ้านเรือนต่าง ๆ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน ดังนั้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญของหลากหลายประเทศที่นำมาสร้างรายได้และการกระจายรายได้ช่วยกระจายรายได้สู่ภูมิภาคมากยิ่งขึ้น นับเป็นความได้เปรียบอย่างมากของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังช่วยสนับสนุน ฟันฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวอีกด้วย

นอกจากนั้น ชนัญ วงศ์วิภาค (2547) ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีเสน่ห์ของความหลากหลายของชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และประเพณีต่าง ๆ ซึ่งจะมีความเป็นเอกลักษณ์ในแต่ละพื้นที่หรือในแต่ละภูมิภาคซึ่งความเป็นตัวตนของแต่ละชาติพันธุ์ต่างก็มีวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่บนพื้นฐานของความศรัทธา ความเชื่อ หรือสิ่งที่ได้รับสืบทอดกันมาเป็นระยะเวลายาวนานจนถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมที่มีความเฉพาะของแต่ละชาติพันธุ์ ทั้งประเพณี พิธีกรรม ลักษณะการปลูกสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย การแต่งกาย อาหาร ภาษา และการประกอบอาชีพ ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศ และเป็นทรัพยากรที่สำคัญเป็นอย่างมากของชุมชนที่จะนำไปพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

เมื่อกล่าวถึงวัฒนธรรม Warren Kidd, (2002) ให้ความหมายว่า คือ “...Collective sense of belonging to a distinct ethnic, cultural or sub-cultural community...” หรือ ความรู้สึก หรือ สิ่งที่ยึดโยงความเป็นชุมชน ชนเผ่า ชาติพันธุ์ต่าง ๆ ไว้ด้วยกัน ซึ่งสำหรับประเทศไทยนั้น ภัทราวรรณ จันทรเนตร (2546) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมไทย คือ วิถีชีวิตของคนไทยในสังคมไทย ซึ่งเป็นแบบแผนของการประพฤติปฏิบัติที่ดำรง การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการให้ความสำคัญต่อบุคคลในชุมชนและนักท่องเที่ยว ซึ่งบุคคลในชุมชนเน้นไปในทางการให้ความรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ใหม่ ๆ การดูแลการให้ความสะดวกสบายต่อนักท่องเที่ยวที่เกิดมาจากใจของบุคคลในชุมชนที่เปรียบนักท่องเที่ยวเป็นบุคคลในครอบครัว และนักท่องเที่ยวสามารถเกิดความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้เพื่อสืบสานหรือบอกเล่าต่อให้กับบุคคลรุ่นหลังให้สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของวัฒนธรรม ซึ่งปัจจุบันนี้หลากหลายจังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวคล้ายคลึงกัน เริ่มหันมาใช้วัฒนธรรมที่มีอยู่ในจังหวัดนั้นมาสร้างเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ในพื้นที่ หรือวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนมาเผยแพร่ต่อนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม ได้สัมผัสประสบการณ์แปลกใหม่ และเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในพื้นที่อีกด้วย

จังหวัดนครปฐมเป็นอู่อารยธรรมสำคัญที่มีประวัติความเป็นมายาวนานในแผ่นดินสุวรรณภูมิ เป็นเมืองเก่าแก่ที่มีความเจริญรุ่งเรืองด้านพระพุทธศาสนา สมัยทวารวดี และเป็นเมืองโบราณที่มีความสำคัญมากแห่งหนึ่ง จึงมีความได้เปรียบด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากจังหวัดนครปฐมเป็นเมืองแห่งวัฒนธรรมอันเก่าแก่จึงมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สื่อให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยและจังหวัดนครปฐมในสมัยก่อนอยู่มากมายหลายแห่งด้วยกัน อาทิ ชุมชนบางหลวง ลาวคลั่ง ศูนย์วัฒนธรรมชาวโชนบ้านเกาะแรด ซึ่งรวมไปถึง ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย ตำบลสระกะเทียม อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ขนาดเล็ก ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อ ต้องการนำเสนอถ่ายทอดภูมิปัญญาของชาวไทยทรงดำใน

อดีต มีการทอผ้า การจัดแสดงรูปแบบบ้านของชาวไทยทรงดำ และการแสดงรำฟ้อนแคนให้ด้ข้ม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำในจังหวัดนครปฐม (เว็บไซต์นครปฐม <http://www.nakhonpathom.go.th>, สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม พ.ศ. 2561)

เนื่องจาก ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย ตำบลสระกะเทียม อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม นั้นยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว เนื่องจากขาดการพัฒนากิจกรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักถึงวัฒนธรรมไทยทรงดำ และยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นอีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดนครปฐมเท่าที่ควร แม้แต่ชาวนครปฐมบางท่านยังไม่ทราบ ซึ่งศูนย์วัฒนธรรมแห่งนี้มีความน่าสนใจเพราะเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวของชาวไทยทรงดำในอดีต และการทอผ้ามาจัดแสดง และเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวได้ข้ม ปัจจุบันศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำยังมีจำนวนไม่มากซึ่งสมควรได้รับการสนับสนุนให้มีการเข้ามาเยี่ยมชมจากนักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ และได้สัมผัสวิถีชีวิตของชาวไทยทรงดำในอดีตที่หาได้ยากในปัจจุบัน และส่วนหนึ่งยังเป็นการสร้างรายได้ให้กระจายไปสู่ชุมชนอีกด้วย ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาบริบทพื้นที่ของศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย ตำบลสระกะเทียม อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นหาเอกลักษณ์หรือจุดเด่นในพื้นที่เพื่อนำมาพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมและสืบสานวัฒนธรรมไทยทรงดำ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ของศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย ตำบลสระกะเทียม อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยว

Alavanh Phanthavong. (2009). กล่าวถึง การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัย ไปยังสถานที่อยู่ห่างไกล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และองค์ประกอบต่าง ๆ ของสถานที่ที่เดินทางผ่านไปหรือสถานที่ท่องเที่ยวที่เข้าไป และหาประสบการณ์ที่แปลกใหม่เป็นสิ่งที่ไม่ได้พบเห็นในชีวิตประจำวันในภูมิลำเนาของตนเอง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย อธิบายว่าการท่องเที่ยว คือ การเดินทางตามเงื่อนไขที่กำหนดเป็นสากล 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก เดินทางจากที่อยู่ปกติไปที่อื่นชั่วคราว ประการที่สอง เดินทางโดยสมัครใจและประการสุดท้าย ไม่ใช่เดินทางไปประกอบอาชีพหรือหารายได้ และไม่ใช่นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในจังหวัดที่เดินทางไปโดยที่จุดประสงค์ของการเดินทางไม่เฉพาะเพื่อการพักผ่อนหรือสนุกสนานรื่นเริงแต่รวมถึงเพื่อประชุมสัมมนา ศึกษาหาความรู้เพื่อการกีฬา ติดต่อธุรกิจ หรือเยี่ยมญาติ (ยุพดี เสดพรธณ, 2548) ซึ่งสอดคล้องกับ การท่องเที่ยวโดยองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization หรือ WTO) (<http://www.tourism.go.th>, สืบค้นเมื่อ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2560) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่าหมายถึง การเดินทางใด ๆ ก็ตามเป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล 3 ประการดังนี้

- 1) การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว แต่ไม่ใช่ไปตั้งหลักแหล่งเป็นการถาวร
- 2) การเดินทางนั้นเป็นไปด้วยความสมัครใจหรือความพึงพอใจของผู้เดินทางไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ ไม่ใช่เพื่อทางสงคราม
- 3) เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่ไม่ใช่ประกอบอาชีพหรือหารายได้แต่เดินทางมาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อเยี่ยมญาติพี่น้อง เพื่อความเบิกบาน บันเทิงรื่นรมย์เพื่อเล่นกีฬาต่าง ๆ เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อการศึกษาหาความรู้และเพื่อติดต่อธุรกิจ

สงศรี วงษ์เวช (2545) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า หมายถึงการเดินทางออกจากที่พักเป็นการชั่วคราว เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เยี่ยมญาติ หรือวัตถุประสงค์อื่นใดที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลายความเครียดในยามว่าง หรือเมื่อเวลาที่ต้องการจะพักผ่อนซึ่งอาจเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความรู้และประสบการณ์จากการเดินทางท่องเที่ยว

ดังนั้น การท่องเที่ยวคือการเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น เพื่อการพักผ่อนหรือหาประสบการณ์แปลกใหม่ นอกจากนั้นการท่องเที่ยวยังเป็นกิจกรรมนันทนาการที่มีความสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวชุมชน ท้องถิ่น โดยเป็นการเดินทางไปยังที่อื่น ๆ นอกเหนือจากที่พักอาศัยประจำด้วยความสมัครใจและไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพ

รูปแบบการท่องเที่ยว

ฉันทน์ วรรณถนอม (2544) ได้กล่าวถึง รูปแบบการท่องเที่ยวว่า รูปแบบการท่องเที่ยวได้ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่าการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีการพัฒนามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2467 สมัยพระบรมวงศ์เธอพระเจ้าวรวงศ์เธอพระแก้วเพชรอัครโยธิน ครั้นทรงดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการรถไฟในครั้งนั้นการท่องเที่ยวในประเทศไทยยังเป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมธรรมชาติและสถานที่ราชการหรือสถานที่สำหรับทางชาวต่างชาติที่มาในประเทศไทยแต่เมื่อประมาณ 10 ปีที่ผ่านมา ทางองค์การการท่องเที่ยวโลกได้มีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวได้สามรูปแบบได้แก่รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและรูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ Special interest

นิตา ชัชกุล (2550) ได้กล่าวถึง รูปแบบการท่องเที่ยวไว้ 3 รูปแบบคือ 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (natural based tourism) 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (cultural based tourism) และ 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (special interest tourism) ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะอยู่ในรูปแบบของการท่องเที่ยวแหล่งวัฒนธรรม(cultural based tourism) ประกอบด้วย

1) ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (historical tourism) คือการเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมในสถานที่ท่องเที่ยวออกจากรั้วนั้นยังได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในท้องถิ่น และมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่า

2) ท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (cultural and traditional tourism) คือ การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่าง ๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ จัดขึ้น เพื่อความเพลิดเพลิน การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่าง ๆ และได้รับความรู้มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม และได้มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น

3) ท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (rural tourism / village tourism) คือ การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ชนบทที่หรือพื้นที่ที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่นมีความสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น

ดังนั้น รูปแบบของการท่องเที่ยวในปัจจุบันนี้มีหลากหลายรูปแบบจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว และผู้เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ในด้านต่าง ๆ รวมถึงการสร้างประโยชน์ให้เกิดแก่ชุมชนท้องถิ่น และสามารถจำแนกได้ 3 รูปแบบคือ 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ

องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว

พยอม ธรรมบุตร (2549) ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท ดังนี้

(1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น ระบบคมนาคม สนามบิน ตลอดจนบริการด้านอุตสาหกรรมขนส่ง เช่น การขนส่งทางอากาศ ทางบกและทางน้ำ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึง จุดหมายปลายทาง (Destination) หรือแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)

(2) การมีที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Accommodation) ที่ต้องการค้างคืน ได้แก่ ที่พัก ประเภทต่าง ๆ เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ที่พักแรมประเภทต่าง ๆ จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับต่าง ๆ กันซึ่งจะทำให้มีราคาและบริการในระดับต่าง ๆ กัน ได้แก่ ภัตตาคาร สระว่ายน้ำ ฟิตเนสเซ็นเตอร์ชานาศูนย์กลางธุรกิจและสิ่งอำนวยความสะดวก

(3) แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุด ของการเดินทาง เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็น แหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์เช่น ปราสาทพนมรุ้ง แสดงถึงความรุ่งเรืองของอาณาจักรขอม การท่องเที่ยวชนบทเพื่อสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้าน เรียนรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถานยุคเก่าแก่ก่อนประวัติศาสตร์เช่นวัฒนธรรม บ้านเชียง เป็นต้น

(4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และกิจกรรมนันทนาการ (Tourist Activities and Recreational Activities) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในยุคปัจจุบันเพราะการ ท่องเที่ยวมิได้หมายถึง เพียงแค่การเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ ความงดงามของธรรมชาติเท่านั้น แต่เป็นการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การเดินป่า การล่องแก่งในแม่น้ำ การป็นหน้าผา การดำน้ำ การตกปลาหมึกในทะเลลึก ตลอดจนการร่วมกิจกรรมกับชุมชนเจ้าบ้าน เช่น การดำนาการเกี่ยวข้าวการร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะ เป็นประสบการณ์ที่อยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมดังกล่าวมักก่อให้เกิดการ กระจายรายได้

(5) บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (Ancillary) อาทิเช่น บริการด้าน ร้านอาหารโรงพยาบาล ไปรษณีย์ สถานีบริการน้ำมัน ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา เป็นต้น

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

พนมพร สารสิทธิยศ (2552) กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งทีแสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น ปราสาท พระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนงและสิ่งต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคแต่ละสมัยของบุคคลในอดีตที่สืบทอดกันมาจนถึงคนรุ่นปัจจุบัน สอดคล้องกับพะยอม ธรรมบุตร (2548) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวซึ่งให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่ที่เป็นจุดหมายปลายทางของการเดินทางท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวจะสนใจวิถีชีวิต มรดกวัฒนธรรม ศิลปะ อนุสาวรีย์และกิจกรรมนันทนาการของชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวจะเยี่ยมชมและศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์ ศิลปะ มหกรรมและงานแสดงสินค้าหัตถกรรม พิพิธภัณฑท์ทุกประเภท ศิลปะการแสดงและทัศนศิลป์ตลอดจนแหล่งมรดกต่าง ๆ

สุพัตรา สุภาพ (2536) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมมีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างอันเป็นแบบแผนในความคิด และการกระทำทีแสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่งมนุษย์ได้คิดสร้างระเบียบ กฎเกณฑ์วิธีการในการปฏิบัติการจัดระเบียบตลอดจนระบบความเชื่อ ความนิยม ความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ ขณะที่ราณี อส

ชัยกุล (2546) ได้ให้ความหมายของการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่า หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อชมหรือสัมผัส ศิลปวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ ได้แก่ สถาปัตยกรรม จิตรกรรมประติมากรรม ภาษาและวรรณกรรม หัตถกรรม นาฏศิลป์และดนตรี รวมทั้งงานเทศกาล ประเพณี

สุริพร พิพัฒน์จิตติกร (2542) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ว่าคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นแบบแผน พฤติกรรมทีเกิดจากการเรียนรู้ ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ วิถีชีวิต ซึ่งสมาชิกในสังคมเป็นเจ้าของและมีการถ่ายทอด ต่อกันมา คล้ายคลึงกับหยกทิพย์และในสิงห์ (2554) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ว่า คือการเดินทางไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่งเพื่อชื่นชมสิ่งทีมนุษย์เป็นผู้ริเริ่มขึ้นจนกลายเป็นมรดกตกทอดจากรุ่นสู่รุ่น ได้แก่วิถีชีวิต ภาษา ความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศิลปกรรม กฎหมาย ประเพณี เป็นต้น โดยการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจะเป็นการท่องเที่ยวที่ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ มีการวางแผนการอนุรักษ์และการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการระดม

ความคิด ในการวางแผนการอนุรักษ์และการปกครองต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น ๆ ให้คงไว้ซึ่งคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นแหล่งค้นคว้าหาประสบการณ์ สร้างความประทับใจ แก่ผู้มาเยือนสืบไป

สรุปได้ว่าความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปเพื่อแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ เช่น การเรียนรู้ การสัมผัส การชมเอกลักษณ์ความงามของวัฒนธรรมและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของกลุ่มชนอื่นหรือความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชนต่างสังคม เช่นในเรื่องของ ด้านศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ตลอดจนเรื่องราวและคุณค่าของ รูปแบบวิถีชีวิต การแต่งกาย ความเชื่อทางศาสนา ที่กล่าวมานี้ล้วนแต่เป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญที่สามารถช่วยกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมีจิตสำนึกในการรักษามรดกทางวัฒนธรรม

หลักการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งพัฒนา (2548) ได้กล่าวถึงหลักการของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4 ประการ ดังนี้

- 1) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญ คุณค่า ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของทรัพยากรวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว นั้น เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่ นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวในการเพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ในการเข้าชม ในขณะที่เดียวกันก็จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น
- 2) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการปลูกฝังสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความรัก ห่วงแหน รักษาและดึงดูดชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรของตนด้วยและได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจ้างงาน การบริการนำเที่ยวการให้บริการขนส่ง การขายของที่ระลึก เป็นต้น
- 3) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความเข้าใจใน วัฒนธรรมและได้รับความเพลิดเพลิน พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
- 4) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการเคารพวัฒนธรรมของเพื่อนบ้านหรือของชุมชนอื่น รวมทั้ง เคารพในวัฒนธรรม ศักดิ์ศรี และผู้คนของตนเองด้วย

นอกจากนี้วงศ์ธิดา สุวรรณิน (2557) ได้กล่าวว่า หลักการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนี้

- 1) ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมและได้รับความเพลิดเพลิน พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยววัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
- 2) ปลูกฝังสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความรักหวงแหน รักษา และดึงชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรของตน และได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการท่องเที่ยวในระบบต่าง ๆ
- 3) เคารพวัฒนธรรมของเพื่อนบ้าน หรือของชุมชนอื่นรวมทั้งเคารพวัฒนธรรม ศักดิ์ศรี และผู้คนของตนเองด้วย
- 4) ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญ คุณค่าประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของทรัพยากรวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่ นักท่องเที่ยวในการเพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ในการเข้าชม ในขณะที่เดียวกันก็จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น

ดังนั้น หลักการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสามารถทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการอนุรักษ์ ทั้งในชุมชนและนักท่องเที่ยว รวมไปถึงการเคารพวัฒนธรรมของเพื่อนบ้านหรือของชุมชนอื่น ๆ และที่สำคัญยังสามารถที่จะมีการรักษาคุณค่าของวัฒนธรรมนั้น ๆ ให้ยังคงอยู่และยังสามารถปลูกฝังจิตสำนึกในการให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว

ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ

ชุมชนสระกะเทียมตั้งอยู่ที่ 36 หมู่ 9 ตำบลสระกะเทียม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พื้นที่ส่วนใหญ่มีคลองชลประทาน มีแหล่งน้ำไหลผ่าน เหมาะกับการทำการเกษตร เป็นที่อยู่อาศัยและแหล่งการค้าของบุคคลในพื้นที่ ในเขตพื้นที่ติดต่อกันทางทิศเหนือจะติดกับตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ทิศใต้จะติดกับ ตำบลดอนใหญ่ อำเภอ

บางแพ จังหวัดราชบุรี ทิศตะวันออกจะติดกับ ตำบลหนองดินแดง อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐมทิศตะวันตกจะติดกับ ตำบลสวนป่า อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำได้เริ่มเดิมทีได้อพยพมาจากหนองปรัง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ในหมู่บ้านเดิมได้ชื่อวัดรางสระกะเทียม ในปัจจุบันได้เปลี่ยนมาเป็น หมู่บ้านดอนทราย เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อหมู่บ้านดอนทราย ในพื้นที่ ตำบลสระกะเทียม และมีเพียงหมู่ 9 ที่เป็นไทยทรงดำ มี 167 หลังคาเรือน และที่เป็นไทยทรงดำจริงประมาณ 120 หลังคาเรือน มีประชากรในหมู่บ้านดอนทรายทั้งหมด 678 คน ตั้งแต่อพยพมา มีผู้ใหญ่บ้านรวมทั้งสิ้น 10 คน ปัจจุบันนี้เป็น ผู้ใหญ่จุฬา สิงห์ล่อ ซึ่งอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลสระกะเทียม และได้มีการจัดงานสืบสานวัฒนธรรมไทยทรงดำมาประมาณ 8 ปีแล้ว และได้เข้าร่วมกิจกรรมกับชาติพันธุ์อื่น ๆ หลายชาติพันธุ์อีกด้วย

4. วิธีการวิจัย

การดำเนินวิจัยเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาแบ่งออกเป็น กลุ่ม ดังนี้ 4

- กลุ่มที่ 1 ภาครัฐบาลและเจ้าหน้าที่รัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล โรงเรียน จำนวน 4 คน
- กลุ่มที่ 2 ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการร้านค้า 5 ร้านค้า
- กลุ่มที่ 3 ชุมชนในพื้นที่ ได้แก่ ผู้นำชุมชน เจ้าอาวาส ประชากรในชุมชน จำนวน 10 คน
- กลุ่มที่ 4 นักท่องเที่ยว จำนวน 10 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชุมชนพื้นที่สระกะเทียม โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องรวมทั้งเอกสารวิจัยที่มีความเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีการเก็บข้อมูลจากแหล่งต่างๆเช่น สื่อ อินเทอร์เน็ตและสำรวจสถานที่จริง จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐและเจ้าหน้าที่รัฐ ภาคเอกชน กลุ่มชาวบ้านหรือประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว
- การสัมภาษณ์ (Interview) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ศึกษา เพื่อนำข้อมูลต่างๆที่ได้ นำมาวิเคราะห์และประเมินผล
- การสังเกต (Observation) ใช้การสังเกต 2 วิธีคือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้ถูกสังเกตกระทำอยู่ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยการสังเกตขณะที่ผู้สังเกตไม่รู้ตัว เช่น สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป วิถีชีวิตประจำวันของคนในชุมชน

4. ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย ห่างจากอำเภอเมืองนครปฐม ภายในศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทรายนั้นได้มีวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีและเอกลักษณ์ ซึ่งวิถีชีวิตของคนในชุมชนส่วนใหญ่ คือ การทำเกษตร ทำนา เลี้ยงสัตว์ และการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง พื้นที่ในศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย มีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการสร้างบ้านจำลองในแบบของไทยทรงดำ ไว้ให้นักท่องเที่ยวชม และมีโรงทอผ้าที่ทำการทอโดยกลุ่มสตรีชาวบ้านในชุมชนวัดใหม่ดอนทราย ที่เป็นชาวไทยทรงดำ มีการทอผ้าเพื่อจำหน่ายเป็นของที่ระลึก สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนอีกด้วย ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย ตำบลสระกะเทียม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม แรกเริ่มเดิมทีได้อพยพมาจากหนองปรัง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ในหมู่บ้านมีวัดซึ่งเดิมได้ใช้ชื่อว่าวัดรางสระกะเทียม แต่ในปัจจุบันได้เปลี่ยนมาเป็น วัดใหม่ดอนทราย เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อหมู่บ้านดอนทราย ในพื้นที่ ตำบลสระกะเทียม และมีเพียงหมู่ 9 ที่เป็นไทยทรงดำ มี 167 หลังคาเรือน และที่เป็นไทยทรงดำจริงประมาณ 120 หลังคาเรือน มีประชากรในหมู่บ้านดอนทรายทั้งหมด 678 คน ตั้งแต่อพยพมา มีผู้ใหญ่บ้านรวมทั้งสิ้น 10 คน ปัจจุบันนี้เป็น ผู้ใหญ่จุฬา สิงห์ล่อ ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย มีการจัดงานสืบสานวัฒนธรรมไทยทรงดำมาประมาณ 8 ปีแล้ว และได้

เข้าร่วมกิจกรรมกับชาติพันธุ์อื่น ๆ หลายชาติพันธุ์อีกด้วย และในปัจจุบันศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย อยู่ในความดูแลของคุณลุงสุเทพ สิงห์ล่อ ผู้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าศูนย์ฯ และชาวบ้านหมู่ที่ 9 ตำบลสระเกษเทียม ภายในศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชม โดยมีการจัดแสดงบ้านจำลองที่สร้างในรูปแบบของไทยทรงดำ เหมือนกับสมัยก่อน และโรงทอผ้า ที่เมื่อก่อนเป็นโรงครัวของวัดใหม่ดอนทราย แต่ได้เปลี่ยนมาเป็นโรงทอผ้าในปัจจุบันเปิดไว้เพื่อให้คนในชุมชนที่มีเวลาว่าง หรือว่างจากงาน เข้ามาทอผ้า เพื่อเป็นการหารายได้เสริมอีกด้วย เรื่องของวัฒนธรรมและประเพณี ชาวไทยทรงดำในหมู่บ้านดอนทราย มีประเพณีที่สืบทอดกันมานานหลายประเพณี แต่ที่สำคัญคือประเพณี ที่จะจัดขึ้นกลางเดือนเมษายนของทุกปี เป็นงานเลี้ยงฉลองของชาวไทยทรงดำ ภายในงานมีการละเล่น และอาหารของไทยทรงดำที่น่าสนใจมากมาย ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนอีกอย่างคือ การแต่งกายของนักเรียนโรงเรียนวัดใหม่ดอนทราย ที่มีการแต่งกายชุดไทยทรงดำทุกวันศุกร์ เพื่อให้เด็กไม่ลืมวัฒนธรรมการแต่งกายดั้งเดิมของไทยทรงดำ และเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวอย่างมาก สถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบันของศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย เป็นไปในทางที่ไม่ค่อยดีนัก เนื่องจาก ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย ยังมีคนรู้จักไม่มากนัก นาน ๆ ที จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาชม แต่มีการออกงานนอกสถานที่หลายงาน ทำให้ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย มีคนรู้จักเพิ่มมากขึ้น

5. การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย ก่อตั้งขึ้นมายาวนานถึง 8 ปี โดยปัจจุบันมีนายสุเทพ สิงห์ล่อ เป็นประธานศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย ดูแลร่วมกับชาวบ้านภายในชุมชน ศูนย์วัฒนธรรมมีความโดดเด่นในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องจากมีการแสดงถึงวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทยทรงดำ อาทิเช่น การรำไทยทรงดำ การแต่งกาย และการทอผ้า ที่มาจากกลุ่มสตรีชาวบ้านในหมู่บ้านที่เป็นชาวไทยทรงดำอย่างแท้จริง ในปัจจุบันเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชม โดยมีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่น่าสนใจ เช่น การรำไทยทรงดำ เป็นกิจกรรมที่ชาวบ้านจะมีการรำในแบบของไทยทรงดำ เป็นการร่ายรำ และให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมรำ ร่วมสนุกด้วยได้ และกิจกรรมชมการสาธิตวิธีการทอผ้าแบบไทยทรงดำ โดยกลุ่มสตรีชาวบ้านจะมาทำการทอผ้าและสาธิตวิธีการทอผ้าในแต่ละลายให้กับนักท่องเที่ยวได้ชม โดยกิจกรรมทั้งสองอย่างนี้นั้นต้องใช้วัฒนธรรมของไทยทรงดำเข้ามาช่วย ซึ่งสอดคล้องกับสมเกียรติ ชัยวิบูลย์ (2550) กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นธุรกิจการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งซึ่งเน้นความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับมรดกประเพณีที่สืบทอดต่อ ๆ กันมาและวัฒนธรรมที่ดึงดูดความสนใจ โดยสิ่งที่ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวนั้นมีหลายอย่างประกอบด้วย วิถีชีวิต พิพิธภัณฑสถาน การแสดงแหล่งโบราณคดี ศิลปะ ละคร การแสดงดนตรีสากล การแสดงดนตรีพื้นบ้าน ประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา หัตถกรรมงานฝีมือและการกระทำอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมสอดคล้องกับ จุฑามาส คงสวัสดิ์ (2550) และดวงสมร พักสังข์ (2552) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรม คือ พฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดจากการเรียนรู้ รวมทั้งผลิตผลที่เกิดจากการเรียนรู้ และนักมนุษยวิทยาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อทำความเข้าใจประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของมนุษย์ในสังคมต่าง ๆ ทั่วโลกทั้งเข้าใจในตัวเองและสังคมด้วย ดังนั้นบริบทพื้นที่ที่ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำมีความโดดเด่นที่เห็นได้ชัดเจนในความเป็นตัวตนของชาติพันธุ์และมีวิถีชีวิตที่มีความเป็นเอกลักษณ์ที่สามารถนำมาเป็นจุดขายหรือการต่อยอดในการหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมในพื้นที่และเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างจิตสำนึกให้กับคนในพื้นที่ในการรักและหวงแหนวัฒนธรรมในพื้นที่ของตนเองและพร้อมที่จะสืบต่อไป

6. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้เป็นศึกษาบริบทศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย ตำบลสระเกษเยียม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เมื่อพื้นที่ดังกล่าวมีความชัดเจนในบริบทพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแล้ว สิ่งที่น่าสนใจในการทำวิจัยในครั้งต่อไปคือ การประชาสัมพันธ์ที่ดีในเรื่องของการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นอกจากนั้นการสร้างเส้นทางเชื่อมโยงทางการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครปฐม รวมทั้งการพัฒนาผ้าทอให้มีชื่อเสียง และมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย โดยการดีไซน์ ในรูปแบบใหม่ตามแฟชั่น สมัยใหม่ เพื่อให้เป็นที่สนใจของคนทุกเพศ ทุกวัย หากได้รับการพัฒนา ผ้าทอของศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่บ้านดอนทราย จะสามารถเป็นสินค้า ของที่ระลึกที่มีชื่อเสียง และสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้มากยิ่งขึ้น

7. เอกสารอ้างอิง

- จุฑามาส คงสวัสดิ์. (2550). การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เมืองโบราณอู่ทองจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉันทซ์ วรรณถนอม. (2544). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจให้นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนัญ วงศ์วิภาค. (2547). การจัดการวัฒนธรรมทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดวงสมร พิกสังข์. (2552). การสำรวจทุนทางสังคมและการจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในเขตเทศบาลศาลายา จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- นิตา ชัชกุล. (2550). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การบูรณาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจ.
- พนมพร สารสิทธิ์ยศ. (2552). ผู้ไท : แนวทางการจัดการหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว(โฮมสเตย์) จังหวัดมุกดาหาร. มหาวิทยาลัยสารคาม.
- พยอม ธรรมบุตร. (2548). เอกสารประกอบการเรียนการสอนเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พะยอม ธรรมบุตร. (2549). เอกสารประกอบการเรียนการสอนเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุพดี เสตพรรณ. (2548). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : พิเศษการพิมพ์.
- วงศ์ธีรา สุวรรณิน. (2557). การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดในจังหวัดปทุมธานีวารสารบัณฑิตศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สงศรี วงษ์เวช. (2545). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำปิง. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมเกียรติ ชัยวิบูลย์. (2550). การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยว ชุมชนนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจ.
- สุพัตรา สุภาพ. (2536). สังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยพัฒนาพานิช.
- หยกทิพย์และในสิงห์. (2554). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวภูไท บ้านห้วยทาบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Alavanh Phanthavong. (2009). **The potential of ecotourism to contribute to local sustainable development: a case study in Kiet Ngong village in Xe Pian National Protected Area, Lao PDR.** New Zealand: Massey University.

Warren Kidd. (2002) **Culture and Identity.** New York: Palgrave

เว็บไซต์นครปฐม. เข้าถึงเมื่อ วันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2561, จากเว็บไซต์นครปฐม <http://www.nakhonpathom.go.th>
เว็บไซต์องค์การการท่องเที่ยวโลก. (World Tourism Organization : UNWTO) กรมการท่องเที่ยว เข้าถึงเมื่อ วันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2560. ได้เข้าถึงจากจาก <http://www.tourism.go.th>